

Eindverslag Academische Opleidingschool Sophianum, juni 2011

**Welke middelen kan een docent
tijdens zijn les gebruiken / hanteren
om leerlingen van havo 4 op het
Sophianum meer te motiveren?**

Motivatie

- de wil om iets te bereiken, iets te leren.
 - ontstaat in theorie in een omgeving met ruimte voor gevoelens van **competentie**, **autonomie**, **engagement** en **sociale verbondenheid**.
-

Onderzoeksgroep + methode

- 124 leerlingen van havo 4 van het Sophianum, 58 jongens en 64 meisjes
- 33 docenten, allen op het moment van onderzoek lesgevend aan havo 4, 24 mannen en 9 vrouwen
- Leerlingen- en docentenenquête

Deelvraag 1a: Welke factoren bepalen de motivatie van een leerling in het voortgezet onderwijs?

- competentie (*“ik kan iets”*),
- autonomie (*“ik doe ertoe; ik mag er zijn”*)
- sociale verbondenheid (*“ik hoor erbij”*)
- engagement (*“wat ik doe, is zinvol voor mij”*)

Deelvraag 1b: Op welke van deze motivatiebepalende factoren voor leerlingen kan een docent invloed uitoefenen?

- competentie (*“ik kan iets”*),
- autonomie (*“ik doe ertoe; ik mag er zijn”*)
- sociale verbondenheid (*“ik hoor erbij”*)
- engagement (*“wat ik doe, is zinvol voor mij”*)

Deelvraag 2: Welke middelen kan een docent tijdens de les inzetten om deze factoren te beïnvloeden?

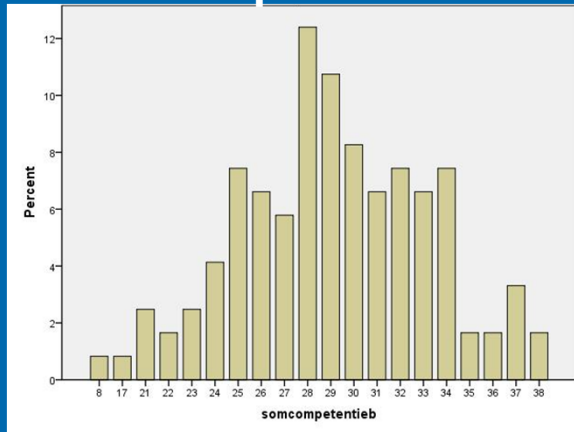

- De docent houdt zijn eigen houding in de gaten
 - De docent benadert de leerlingen positief door eerst iets positiefs te zeggen en dan pas commentaar te geven
 - De docent ontwikkelt een positieve verwachting ten opzichte van alle leerlingen . Hij geeft hun een gevoel van onvoorwaardelijk vertrouwen.
- De docent betreft alle leerlingen gelijkwaardig bij de activiteiten in de les
- De docent beweegt door de hele klas heen en maakt met alle leerlingen contact
- De docent richt de klas zo in dat iedereen hem ziet en bij hem kan komen. De docent maakt interactie tussen hem en de leerlingen mogelijk
- De docent geeft de leerlingen een positieve feedback bij goede ideeën of bijdragen aan een discussie of iets dergelijks
- De docent zorgt ervoor dat iedereen aanspreekbaar is, bijvoorbeeld bij discussies, de docent gaat niet alleen in op leerlingen die vaak wat zeggen
- De docent geeft de leerlingen de tijd een antwoord te geven op de vragen
- De docent gaat positief om met verschillen tussen leerlingen, hij erkent en accepteert de verschillen
- De docent gebruikt teksten en materiaal uit heel de wereld
- De docent zorgt voor variatie in leeractiviteiten zodat alle waarnemings- en leerstijlen aan bod komen
- De docent laat de leerlingen eigen keuzes maken zodat ze voortbouwen op eigen interesses en sterke kanten
- De docent laat de leerlingen reflecteren op hun manier en nu van de leerstof en de betekenis ervan voor hun toekomst
- De docent gaat positief om met vragen en antwoorden
- De leerlingen mogen fouten maken. De docent geeft bij een fout antwoord aan wat wel goed was of hij stelt de vraag in andere woorden, hij bedenkt deelvragen
- De docent geeft verschillende soorten positieve bevestigingen bij het juiste antwoord
- De docent zorgt ervoor dat de leerlingen elkaar leren kennen en accepteren
- De docent laat de leerlingen wisselen van plaats(en)
- De docent verandert de samenstelling van de groep bij groepswork
- De docent laat de leerlingen zich voorstellen, iets presenteren, elkaar interviewen aan begin van het jaar
- De docent laat de leerlingen een plus-collage maken (dit is een vel papier waarop elke leerling iets positiefs over elke afzonderlijk zegt)
- De docent laat de leerlingen door het jaar elkaar-leren-kennen-dingen doen
- De docent helpt de leerlingen met strategieën om contact te leggen en te onderhouden met zowel docenten als medeleerlingen

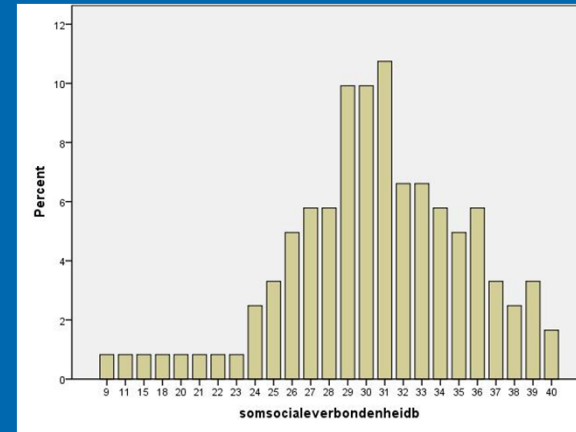
Sociale verbondenheid

Deelvraag 3: Welke factoren motiveren een havo 4-leerling op het Sophianum?

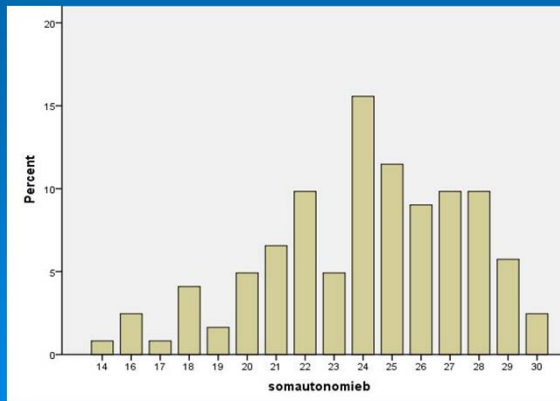
competentie

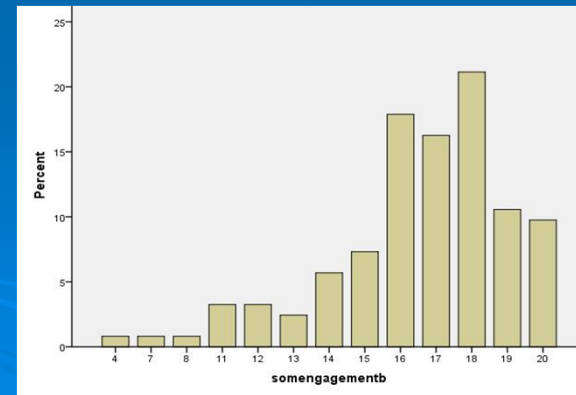
sociale verbondenheid

autonomie

engagement

Factor	% leerlingen met score 4 of 5
Engagement	75,6
Autonomie	63,9
Sociale verbondenheid	33,9
Competentie	22,3

Deelvraag 4: Welke motivatieverhogende middelen zetten de havo 4-docenten tijdens de les momenteel in?

- Geen nulscores, alle middelen worden ingezet

Top 3 van middelen die meer dan gemiddeld motiverend zijn en genoemd worden door meerderheid van leerlingen

1. Ik voel me veilig tijdens de les

2. De docenten bepalen het werkplan en de inleverdata van een leertaak

3. Ik kan altijd hulp en advies vragen bij de docent

Deelvraag 5: Welke motivatieverhogende middelen beoordelen de leerlingen als succesvol?

Top 3 uit een lijst van 30 verschillende middelen

1. Ik voel me veilig tijdens de les
2. Ik kan binnen de ruimtes contact onderhouden met mijn medeleerlingen
3. Ik kan altijd hulp en advies vragen bij de docent

Aanbevelingen

1. Continuëren huidige situatie
2. Middelen extra inzetten
3. Middelen anders inzetten

Continuëren huidige situatie

- Ik voel me veilig tijdens de les
- Ik werk met verschillende werkvormen
- Ik krijg de tijd om mondeling een vraag te beantwoorden
- Ik kan altijd hulp en advies vragen bij de docent
- Ik ken en accepteer mijn medeleerlingen door de rol van de docent

Vervolg.....

- Ik krijg de mogelijkheid om met klasgenoten samen te werken
 - Er heerst orde tijdens de les
 - Ik krijg ook opdrachten buiten het boek
 - Ik weet wat het doel is van de leertaak en wat er van mij verwacht wordt
 - Ik weet wat het nut is van de lesstof
-

Deelvraag 6: Zijn er motivatieverhogende middelen die de docenten op havo 4 extra kunnen inzetten?

- Ik mag zelf regels bepalen
- Ik heb inspraak in wat ik leer
- Ik mag de wijze waarop de lesstof behandeld wordt mee helpen bepalen
- Ik voel me betrokken bij hetgeen ik moet doen tijdens de les omdat het onderwerp me aanspreekt
- Ik krijg de kans om dat te leren wat ik aankan
- Ik kan binnen de ruimtes contact onderhouden met mijn medeleerlingen

Middelen anders inzetten

- Ik voel me uitgedaagd
 - De docenten helpen mij om positief over mijzelf te denken
 - Ik krijg zelfvertrouwen omdat de docenten mij laten zien hoe ik een taak moet aanpakken
 - De opdrachten die ik moet maken zijn zinvol
-

Tips: extra inzetten

Voorbeelden:

- Geef de leerlingen verantwoordelijkheid voor het handhaven van de regels
- Werk met open leertaken waarvan het antwoord niet van tevoren vaststaat omdat de leerlingen er een eigen inbreng in hebben
- Laat leerlingen een taak bedenken op een gebied dat zij belangrijk vinden

Tips: anders inzetten

- Zorg voor voldoende leerstof op een goed niveau en een heldere, niet te ruime planning
- Leg meer de nadruk op het ontwikkelingsproces van de leerling dan op het eindresultaat en laat leerlingen hun groei zien
- Help de leerling om te reflecteren.

